

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta sociálních věd
Institut komunikačních studií a žurnalistiky

POSUDEK MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

POZOR: V počítači vyplňujte pouze do šedivých políček!

Typ posudku Posudek oponenta/ky

Autor/ka práce

Příjmení a jméno: Andrea Kloučková

Název práce Novinářská autonomie jako součást profesní identity novinářů a novinářek

Autor/ka posudku

Příjmení a jméno: PhDr. Martin Groman, Ph.D.

Pracoviště: KMS IKSŽ FSV UK

1. VZTAH SCHVÁLENÝCH TEZÍ A VÝSLEDNÉ PRÁCE („kliknutím“ zakřížkujte vybrané hodnocení)

		Odpovídá schváleným tezím	Odchyluje se od tezí, odchýlení je v práci zdůvodněné a je vhodné	Odchyluje se od tezí, odchýlení je v práci zdůvodněné, ale není vhodné	Odchyluje se od tezí, odchýlení není v práci zdůvodněné a není vhodné	Neodpovídá schváleným tezím
1.1	Cíl práce	X				
1.2	Technika práce	X				
1.3	Struktura práce	X				

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení vztahu tezí a práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

2. HODNOCENÍ OBSAHU VÝSLEDNÉ PRÁCE

Vyplňujte písmeno na škále A – B – C – D – E – F (A=nejlepší, F= nevyhovující)

		Hodnocení známkou
2.1	Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu	A
2.2	Schopnost kriticky vyhodnotit prostudovanou literaturu a aplikovat ji	A
2.3	Úroveň zpracování materiálu, resp. zvládnutí techniky empirického výzkumu	B
2.4	Schopnost sestavit a použít soubor metod přiměřený cíli	B
2.5	Původnost práce, přínos práce k rozvoji oboru	A

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení obsahu výsledné práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

V teoretické části práce autorka přehledně a srozumitelně sumarizuje základní vývoj především anglosaského (následně také domácího) pohledu na roli novináře ve společnosti a na jeho (sebe)prezentaci a vnímání vlastní role. Stejně tak následně s dostatečnou erudicí vymezuje základní teoretické pole svého šetření a jeho metodologii.

Autorka si v práci klade vlastně poměrně zásadní cíle - zaměřuje se především „na autonomii vnímanou samotnými novináři a novinářkami. Je pro ně autonomie nedosažitelným objektem touhy, nebo je dosažitelná za všech okolností? A je pro ně vůbec důležitá jako hodnota či koncept spojený s ideologií žurnalistiky?“ Pro takto definované cíle sledující především osobní, individuální postoje, motivace a hodnoty, je zvolená kvalitativní metoda výzkumu - v tomto případě dotazování, rozhovory s aktéry - přirozeně vhodnější. A je jen dobře, že si je autorka vědoma limitů svého vzorku a relevance dat pro jakékoli zásadnější zevšeobecnění.

3. HODNOCENÍ KONEČNÉ PODOBY VÝSLEDNÉ PRÁCE

Vyplňujte písmeno na škále A – B – C – D – E – F (A=nejlepší, F= nevyhovující)

		Hodnocení známkou
3.1	Logičnost struktury práce, podloženost závěrů	B
3.2	Zvládnutí terminologie oboru	A
3.3	Funkčnost, úroveň, přiměřenost poznámkového aparátu	B
3.4	Dodržení citační normy (pokud se v textu opakovaně objevují pasáže přejaté bez udání zdroje, hodnotte písmenem F. Pokud v textu zjistíte přejaté pasáže vydávané autorem neoprávněně za vlastní zjištění, nedoporučte práci k obhajobě a ve „zdůvodnění v případě nedoporučení“ navrhněte, aby s autorem/kou bylo zahájeno disciplinární řízení.)	B
3.5	Jazyková a stylistická úroveň práce (pokud je opakovaně porušována platná kodifikace pravopisné normy, hodnotte písmenem F)	B
3.6	Oprávněnost a vhodnost příloh, grafická úprava	B

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení podoby výsledné práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

4. SHRNUJÍCÍ KOMENTÁŘ HODNOTITELE/KY (celkové hodnocení výsledné práce, její silné a slabé stránky, původnost tématu a závěrů apod.)

Práce Andrei Kloučkové je nejen kompetentní a s přehledem napsaná, ale také v dobrém slova smyslu kritická, nejen popisná, což je podstatou dobré akademické způsobilosti. Popis samotný nestačí, kritické myšlení není hanění a stranění, ale pomoc na cestě k pochopení a tedy lepšímu výsledku (ačkoli právě s tímto nastavením se v aktuální české žurnalistice potkáváme spíše vzácně). Práce dobře vymezuje problematiku novinářské autonomie a propojuje ji logicky s dalšími tématy jako je (de)profesionalizace novinářství apod. Věnuje se také ekonomickým aspektům a jejich vlivu na prožívání autonomie u novinářů, přičemž konstatuje, že propojování mediální, politické a ekonomické moci, i kdyby jakkoli nebylo provázáno nízkými úmysly, nakonec vždy autonomii médií a jejich tvůrců poškozují a devalvuje.

Výběr vzorku novinářů omezený pouze na jedno vydavatelství, v tomto případě Economii, bych považoval za diskutabilní... kdyby v českém veřejném prostoru už mnoho let neexistoval narativ „Bakalův novinář“ jednak hájící svého majitele, a jednak atakující především jiné mediálně-politické hráče svými obsahy. Jak víme z aktuálního vývoje, Economia stejně jako další české vydavatelské domy prochází vleklými ekonomickými problémy a neváhá se zbavovat ani tak prestižních titulů jako v nedávné době Respekt. O to zajímavější je sledovat vztah novinářů tohoto domu k vlastnímu pocitu novinářské autonomie. Proto volbu autorky respektuji a chápu ji jako záměrnou.

Musím ocenit, že autorka při racionálním a střízlivém přístupu k (rozsahovým, kapacitním a dalším) možnostem práce nerezignovala na snahu přinést relevantní a snad i podstatná zjištění. Zvláště, když všechny analýzy, od nichž svou práci odvozuje a na které navazuje, pocházejí z doby sice po ekonomické krizi roku 2008 (s jasnými dopady na mediální provoz), ale před pandemií covid-19, před ukrajinskou válkou a dalšími turbulencemi posledních let, které mediální provoz ovlivňují a mění nejen ekonomicky nebo mocensky, ale také jaksi kulturně, především co se týče vztahu důvěryhodnosti na trajektorii média/novináři-společnost a třeba také představě novinářů o vlastní výjimečnosti, nezbytnost a také nekritizovatelnosti.

V analytické části, kde autorka představuje a analyzuje jednotlivé výroky a postoje zpovídaných novinářů a novinářek (jejichž mnohé výroky jsou pro stav profese poměrně zneklidňující), se projevuje žel jeden standardní neduh těchto prací a to je cosi co bych popsal jako „náhlý konec“. Nic není sice nedořečeno, ale mezi výzkumnou částí a závěrem bych očekával ještě jistou analýzu zjištěného (částečně tuto roli supluje závěr) a také větší odstup od zjištěných skutečností. Autorka například dochází ke zjištění, že novináři z jejího vzoru „se cítili být svobodní při vykonávání profese bez zjevných silných vnějších či vnitřních tlaků. Nejvíce autonomii podle novinářů a novinářek naplňuje to, že si mohou svobodně vybírat témata, o kterých budou psát nebo kterým se chtějí věnovat. Nikdo jim do práce zásadním způsobem nezasahuje ani z manažerského, ani z redakčního vedení. Samozřejmě kromě standardních rutinních postupů, jako jsou některé korekce šéfredaktorů a editorů.“ Nepocítují ani politický a jiný tlak. Právě zde bych ovšem kriticky zbystril, neboť není například reflektován tlak ekonomický, ale mezi řádky výpovědi (v důrazu na čtenost, počty kliků na článek atd.) patrný je - to, že novináři něco nevnímají jako tlak, nepřipouštějí si jej, neznamená, že v něm nežijí...

Celkově práci ale hodnotím jako kvalitní a dokonce přínosnou a doporučuji ji k obhajobě.

5. OTÁZKY NEBO NÁMĚTY, K NIMŽ SE PŘI OBHAJOBĚ DIPLOMANT(KA) MUSÍ VYJÁDŘIT:

5.1	S odkazy na několik autorů v práci opakovaně tvrdíte, že žurnalistika navzdory deprofesionalizaci, narušení autonomie atd. má stále své závazky k demokratickým principům. Jak je může ve světě, kde novinářem je chápán často každý, kdo publikuje, tento závazek dodržet? Zde se již novináři nepohybují na trajektorii společnost-novinář-moc, ale spíše ve změti zájmů a pohnutek.
5.2	V práci píšete: „Podle mého názoru je důležité věnovat se i v budoucnu tomu, jakým způsobem novinářskou autonomii chránit v současných podmínkách, a tomu, kdo by ji měl garantovat.“ Jak si na tato dvě témata odpovídáte?
5.3	
5.4	

6. ANTIPLAGIÁTORSKÁ KONTROLA TEXTU

Seznámil jsem se s výsledky antiplagiátorské kontroly v SISu.

Komentář pro případnou shodu nad 5%:

6.1	
-----	--

6. NAVRHOVANÉ CELKOVÉ HODNOCENÍ PRÁCE („kliknutím“ zakřížkujte vybrané hodnocení)

B

Datum: 24. ledna 2024

Podpis:

Hotový posudek vytiskněte, podepište a odevzdejte ve dvou kopiích na sekretariát příslušné katedry. Posudek nahrajte do SISu ve formátu PDF, nebo jej zašlete sekretářce příslušné katedry, která jej do SISu nahraje v zastoupení. Nevkládejte do SISu naskenované posudky s podpisem. V SISu musí být posudek bez podpisu.